

Methotrexaat bij de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa

Uw behandelend arts en/of verpleegkundige heeft met u gesproken over het gebruik van Methotrexaat (MTX). In deze folder krijgt u informatie over de werking en het gebruik van Methotrexaat en hoe u moet handelen in geval van bijwerkingen. Deze folder is echter géén vervanging van de bijsluiter. Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen, dan kunt u daarmee bij uw behandelend arts of verpleegkundige terecht,

Werking

Uw behandelend arts schrijft Methotrexaat (MTX) voor wanneer andere medicijnen niet of onvoldoende hebben geholpen. MTX behoort tot de groep immunosuppressiva. Dit zijn geneesmiddelen die de natuurlijke afweer onderdrukken en op deze wijze de ontstekingen in de darm afremmen. Effecten van MTX kunnen binnen vier tot acht weken merkbaar zijn. Er zijn echter ook patiënten bij wie de behandeling pas later effect heeft. Bij goed effect wordt MTX langdurig voorgeschreven. MTX kan in combinatie met andere medicijnen worden voorgeschreven. MTX is een cytostaticum: een stof die de groei van de cellen remt en snelgroeiende, woekerende cellen doodt. Omdat is gebleken dat MTX ook de groei remt van niet-kwaadaardige cellen heeft het middel ook een gunstig effect op de ziekte van Crohn. De dosering van MTX is bij de ziekte van Crohn veel lager dan bij de behandeling van kwaadaardige aandoeningen. Hierdoor zullen de bijverschijnselen ook minder vaak voorkomen en milder van aard zijn.

Gebruik

MTX bestaat in de vorm van tabletten en onderhuidse (subcutane) injecties. Voor de behandeling van de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa worden bij voorkeur onderhuidse injecties voorgeschreven. Tabletten MTX worden bij de ziekte van Crohn wisselend opgenomen waardoor de werking minder voorspelbaar is. MTX wordt één maal per week gegeven via een injectie, op dezelfde dag van de week. Injecteren na de avondmaaltijd vermindert de kans op bijwerkingen. De injectie wordt toegediend door u zelf of iemand in uw omgeving. U ontvangt instructies van uw verpleegkundige, op de MDL polikliniek, over de injectietechniek. Hoewel het misschien een eng idee is, blijkt het zelf spuiten in de praktijk mee te vallen en goed aan te leren. Wanneer u hulp van iemand anders krijgt bij het injecteren is het noodzakelijk dat deze persoon eveneens getraind is. Bewaar MTX zoals op de verpakking vermeld staat.

Bijwerkingen

Het gebruik van MTX kan leiden tot bijverschijnselen die van korte duur zijn of snel verdwijnen na het stoppen met de medicatie. Longontsteking is een zeer zeldzame bijwerking, maar bij verschijnselen als aanhoudende hoest, groen slijm ophoesten, kortademigheid en/of koorts dient u onmiddellijk contact op te nemen met uw arts. Ook bestaat er een relatief verhoogde kans op infecties door een stoornis in de bloedaanmaak. Hierop zal uw bloed regelmatig worden gecontroleerd.

Na de injectie MTX kunt u last krijgen van:

- Ontsteking van het mondslijmvlies.
- Leverfunctiestoornissen. Hier merkt u zelf meestal niets van. Uw bloed wordt regelmatig gecontroleerd op deze leverfunctiestoornissen.
- Misselijkheid, braken, verminderde eetlust, diarree.

Methotrexaat bij de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa

Wees tijdens de behandeling met MTX attent op de volgende verschijnselen:

- Hoge koorts
- Huidafwijkingen
- Slechte bloedstolling
- Blauwe plekken

Neem contact op met uw behandelend arts indien één of meerdere van bovenstaande verschijnselen of andere lichamelijke klachten optreden.

Zelf bijwerkingen voorkomen

U kunt er zelf aan bijdragen om bijwerkingen te voorkomen:

- Houdt u aan de afspraken voor bloedcontrole.
- Bemerkte u een of meer bijwerkingen of andere lichamelijke veranderingen, neem dan contact op met uw voorschrijvende MDL-arts of verpleegkundige.

Foliumzuur

Om bijwerkingen als misselijkheid, braken, verminderde eetlust, diarree en ontsteking van het mondslijmvlies te verminderen schrijft de arts foliumzuur voor. Foliumzuur is een vitamine (B11) en wordt 1 maal per week gebruikt, 3 dagen na de injectie in een dosering van 5 mg. Uw arts kan van dit voorschrift afwijken. Volg daarom altijd het voorschrift van uw arts.

Aanvullende informatie

Combinatie met alcohol

Alcohol in combinatie met MTX verhoogt het risico op leverfunctiestoornissen. Gebruik bij voorkeur geen of in ieder geval niet meer dan één alcoholische consumptie per dag.

Combinatie met antibiotica

Meld altijd dat u met MTX wordt behandeld wanneer uw arts een behandeling met antibiotica wil starten. Sommige antibiotica mogen niet in combinatie met MTX worden gegeven.

Vaccinatie

Meld altijd bij de arts dat u MTX gebruikt als u een vaccinatie nodig heeft. Wij adviseren u bij het gebruik van dit geneesmiddel u jaarlijks te laten vaccineren met het griepvaccin via uw huisarts. Heeft u een vaccinatie met een verzwakt levend vaccin, zoals bof, mazelen, rodehond (BMR), gele koorts of BCG nodig? Overleg dit dan eerst met uw arts of verpleegkundige.

Bespreek het daarom tijdig als u plannen heeft voor een verre reis waarbij mogelijk aanvullende vaccinaties nodig zijn.

Methotrexaat bij de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa

Zwangerschap en borstvoeding

Onderzoek heeft aangetoond dat MTX schadelijk is voor het (ongeboren) kind. MTX wordt daarom niet gegeven bij zwangerschap of borstvoeding. Bij een kinderwens dient de MTX 6 maanden tevoren gestaakt te worden alvorens zwanger te worden. Zowel door mannen als vrouwen dient bij gebruik van MTX gezorgd te worden voor goede betrouwbare anticonceptie én deze nog minstens zes maanden na beëindiging van het gebruik van MTX voort te zetten.

Als u een injectie vergeet

Wanneer u een dag later ontdekt dat u een injectie bent vergeten, kunt u deze als nog toedienen. De week erop spuit u op de gebruikelijke dag.

Ook als meer dan een dag is verstreken, kunt u de injectie nog toedienen, maar noteer die dag dan voortaan als vaste dag. U was bijvoorbeeld gewend de injectie op maandag toe te dienen en u komt er op vrijdag achter dat u dit vergeten bent. Dien dan de injectie alsnog toe en noteer voortaan vrijdag als vaste prik dag. Wanneer u weer terug wilt naar uw oorspronkelijke dag van injecteren, kunt u de injectie dag elke week een dag opschuiven tot u weer op de gewenste injectie dag bent.

Contact

Als u nog vragen heeft over deze folder dan kunt u contact opnemen met de polikliniek MDL. Deze is op werkdagen bereikbaar van 8.30 tot 15.00 uur via tel. 015 - 260 32 00.

Als u de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa heeft, kunt u ook contact opnemen met een E-consult via het patiëntenportaal. U bereikt het patiëntenportaal via <https://reinierdegraaf.nl/mijn-reinier-de-graaf>.